

Ключові новації нового валютного регулювання

Зустріч із представниками бізнесу

Олена Піддубняк
Департамент відкритих ринків

Черкаси 2020

Введення в дію нового Закону України «Про валюту і валютні операції» - це ...

«Безвіз для капіталу»:
свобода для суб'єктів валютних операцій вирішувати коли проводити такі операції без дозволу регулятора

Можливість для пришвидшення валютної лібералізації: скасовано низку обмежень одночасно із введенням в дію Закону

Просте, прозоре, несуперечливе валютне регулювання як крок до покращення інвестиційного клімату

Запорука фінансової стабільності: інші обмеження Національний банк буде скасовувати поступово за сприятливих макроекономічних умов

Підтвердження спроможності України бути частиною Європи: виконання зобов'язань щодо вільного руху капіталу за Угодою про асоціацію з ЄС

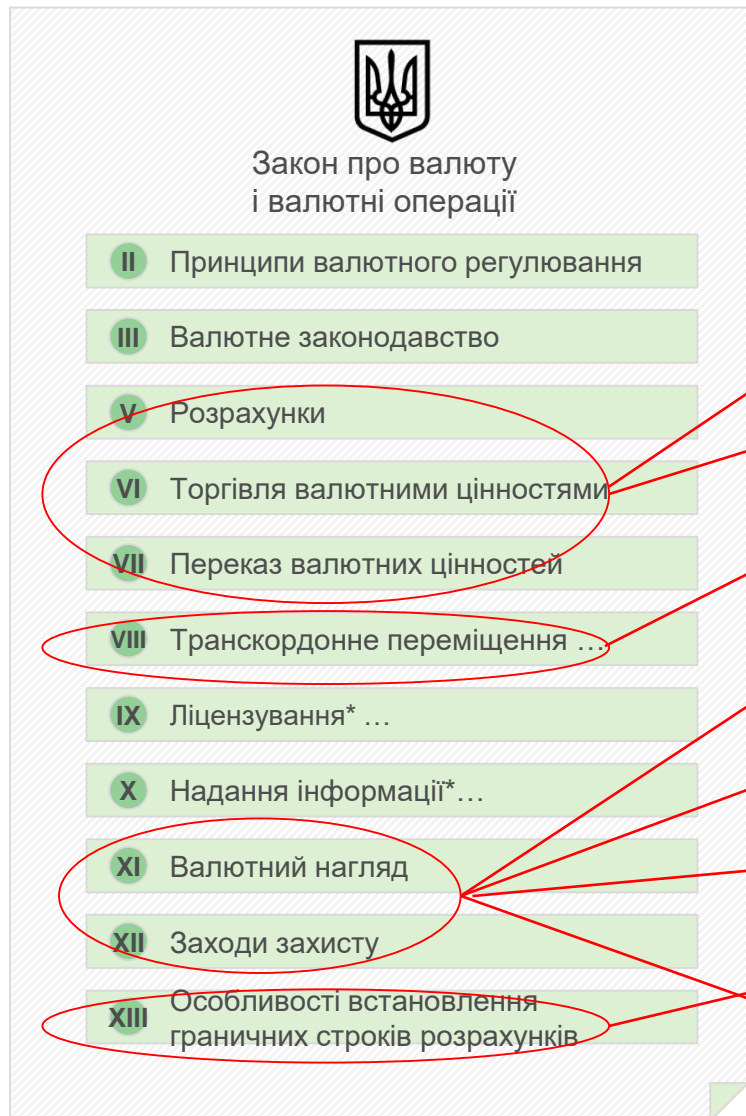

Здатність Національного банку попереджати і долати фінансові кризи незалежно від їх природи та створювати умови для економічного зростання

Закон України «Про валюту і валютні операції»: нова ліберальна модель валютного регулювання

Основні положення	Коментар
1 Свобода проведення валютних операцій	<ul style="list-style-type: none">• Дозволено все, що прямо не заборонено законодавством
2 Валютні цінності	<ul style="list-style-type: none">• Національна валюта• Банківські метали• Іноземна валюта
3 Усі розрахунки в гривні, крім	<ul style="list-style-type: none">• Іноземних інвестицій• Операцій небанк. установ• Операцій банків• Інші операції (МКУ, нпа НБУ)
4 Лише два типи ліцензій	<ul style="list-style-type: none">• Банківська (надає банкам право проводити валютні операції)• Валютна – для небанківських фінансових установ
5 Валютний нагляд	<ul style="list-style-type: none">• Органи: НБУ, ДФС• Агенти: уповноважені установиРизик-орієнтований підхід
6 Заходи захисту	<ul style="list-style-type: none">• Підтвердження ознак кризових явищ Радою НБУ• Строк – до 6 місяців (з можливістю пролонгації)• Звітування

Структура і логіка Закону відобразилась в системі нових підзаконних актів

Замість 56 підзаконних актів запроваджено 8 основних валютних регуляцій:

№1 Структура ринку та торгівля

№2 Розрахунки, купівля та перекази

№3 Транскордонне переміщення

№4 Критерії запровадження заходів захисту та їх загальний перелік

№5 Заходи захисту на валютному ринку та порядок їх застосування

№6 Інші інструменти стабілізації грошово-кредитного ринку

№7 Дотримання строків розрахунків

№8 Аналіз та перевірка валютних операцій

ЗУ «Про валюту і валютні операції» та нові НПА

Що змінилося?

1. **Збільшено граничний строк здійснення розрахунків** за операціями до 365 днів та встановлено операції, на які цей строк не розповсюджується;
2. **Скасовано валютний нагляд** для експортно-імпортних операцій до 150 тис. грн.;
3. **Скасовано** норму обов'язкового продажу валюти бізнесом;
4. **Скасовано вимогу щодо попереднього резервування коштів** у гривні для купівлі валюти (так звану T+1);
5. **Скасовано ліміти на репатріацію** інвестицій та дивідендів (були у сумі 5 млн. євро та 12 млн. євро в місяць відповідно);
6. **Скасовано індивідуальні ліцензії** – замінено системою е-лімітів (€2 млн. в рік для юридичних осіб, €100 тис. в рік для фіз. осіб);
7. **Скасовано санкції** у вигляді припинення ЗЕД за порушення строків розрахунків;
8. **Скасовано заборону на дострокове погашення** зовнішніх запозичень (кредитів, позик);
9. **Дозволяється укладання форвардів для хеджування** ризиків зміни курсу **за експортно-імпортними та борговими операціями** (з поставкою валюти та розрахункові);
10. **Дозволено** юридичним особам-нерезидентам відкривати рахунки в банках України;
11. **Реєстрацію зовнішніх запозичень замінено на повідомчий характер** - надання інформації (по суті скасовано дозвільну систему);

ЗУ «Про валюту і валютні операції» та нові НПА

Що змінилося?

- 12. Дозволено фізичним особам купівлю іноземної валюти/БМ** без обмеження суми такої операції у касах та системах онлайн-банкінгу (було - до 150 тис. грн. на день в еквіваленті);
- 13. Дозволяється** банкам продавати державні ЦП, номіновані в іноземній валюті, своїм клієнтам як в гривні, так і в іноземній валюті. Купівля банками таких цінних паперів у клієнтів (крім банків) може здійснюватися лише у гривнях.
- 14. Дозволяється банкам укладання валютних СВОПів** з резидентами та нерезидентами;
- 15. Дозволяється фізичним особам переказувати іноземну валюту** за кордон без відкриття рахунку, якщо сума переказу не перевищує екв.150 тис. грн. в день (раніше – екв.15 тис.грн.) ;
- 16. Збільшено ліміт на купівлю БМ юридичними особами** з 3,21 тр. унції на тиждень (100г) до еквіваленту 150 тис. грн на день. Ліміт не розповсюджується на операції з купівлі БМ юридичних осіб, що ведуть господарську діяльність, пов'язану з використанням БМ;
- 17. Юридичним особам дозволяється ввіз вивіз готівкової ІВ та БМ** (якщо це передбачено їх статутом);
- 18. Дозволяється проведення платежів** у іноземній валюті за операціями зі страхування життя;
- 19. Лібералізовано операції за ЛОРО рахунком** – дозволяється здійснювати інвестиції та кредитувати резидентів з рахунку ЛОРО в гривнях банку-нерезидента;

ЗУ «Про валюту і валютні операції» та нові НПА

Що змінилося?

- 20. Купівля валюти в межах залишку на ЛОРО рахунку** – банкам-нерезидентам дозволено купувати валюту на всю суму залишку в гривнях на рахунку;
- 21. Банки-нерезиденти** можуть проводити операції купівлі/продажу іноземної валюти за гривні за договорами, укладеними в іноземних юрисдикціях (розрахунки в гривнях через рахунки ЛОРО в Україні)
- 22. Накопичення валюти для погашення зовнішніх запозичень** - дозволяється купувати і накопичувати ІВ на рахунку для виплат по зовнішнім запозиченням;
- 23. Скасовано подвійний контроль (при надходженні ВМД до іншого банку)** – валютний нагляд здійснює лише банк, який отримав ВМД;
- 24. Здійснювати інвестиції в Україну дозволено** в валютах 1-ї та 2-ї груп класифікатора валют та гривнях;
- 25. Заборонено резидентам переказувати кошти для розміщення на власному рахунку, надання кредитів (позик, фінансової допомоги) нерезидентам, здійснення інвестицій в країну агресор/окупант, офшорні зони та країни, що не виконують/не належно виконують рекомендації FATF;**
- 26. Уніфіковано переміщення валютних цінностей через кордон** – обов'язкове декларування для всіх цінностей вартістю в €10 тис. та більше (за курсом НБУ);
- 27. Запроваджено ризик-орієнтований валютний нагляд**

Ліміти валютних операцій (Е-ліміти): загальні вимоги

СУМА ЛІМІТУ	СУБ'ЄКТИ ВАЛЮТНИХ ОПЕРАЦІЙ	ОСОБЛИВОСТІ
100 тис. євро на рік	Фізичні особи	Лімітується 4 види операцій: інвестиції за кордон, страхування життя, розміщення коштів на закордонних рахунках, надання коштів нерезидентам у позику
2 млн. євро на рік	Юридичні особи/ ФОП	Лімітується низка валютних операцій (інвестиції за кордон, розміщення коштів на закордонних рахунках, надання коштів нерезидентам у позику, виплата бонусів тощо)

Е-ліміти: практика застосування

Види валютних операцій	Операції фізичних осіб		Операції юридичних осіб/ФОП	
	(е-ліміт 100 тис. євро)		(е-ліміт 2 млн. євро)	
	кількість операцій (од.)	загальний обсяг (тис. євро)	кількість операцій (од.)	загальний обсяг (тис. євро)
розміщення коштів на власному рахунку за межами України;	7 647	111 839	230	8 429
здійснення інвестиції за кордон;	3 594	29 460	223	42 904
надання нерезиденту позики, кредиту, поворотної фінансової допомоги;	25	415	54	7 559
інші валютні операції	135	142	383	20 710
Всього:	11 401	141 856	890	79 602

з 07.02.2019 по 19.02. 2020

Валютний контроль на валютний нагляд – це зміна вивіски?

Валютний контроль

Формальний підхід

- Мінімум власного аналізу та відповідальності
- Контроль всіх операцій без виключень
- Check-list: перевірка наявності документів із затвердженого переліку

Валютний нагляд

- Базується на власному аналізі та відповідальності
- Ризик-орієнтований підхід
- Аналіз суті операції, а не форми

Впровадження ризик орієнтованого-підходу у валютному нагляді

Індикатори для виявлення сумнівних операцій

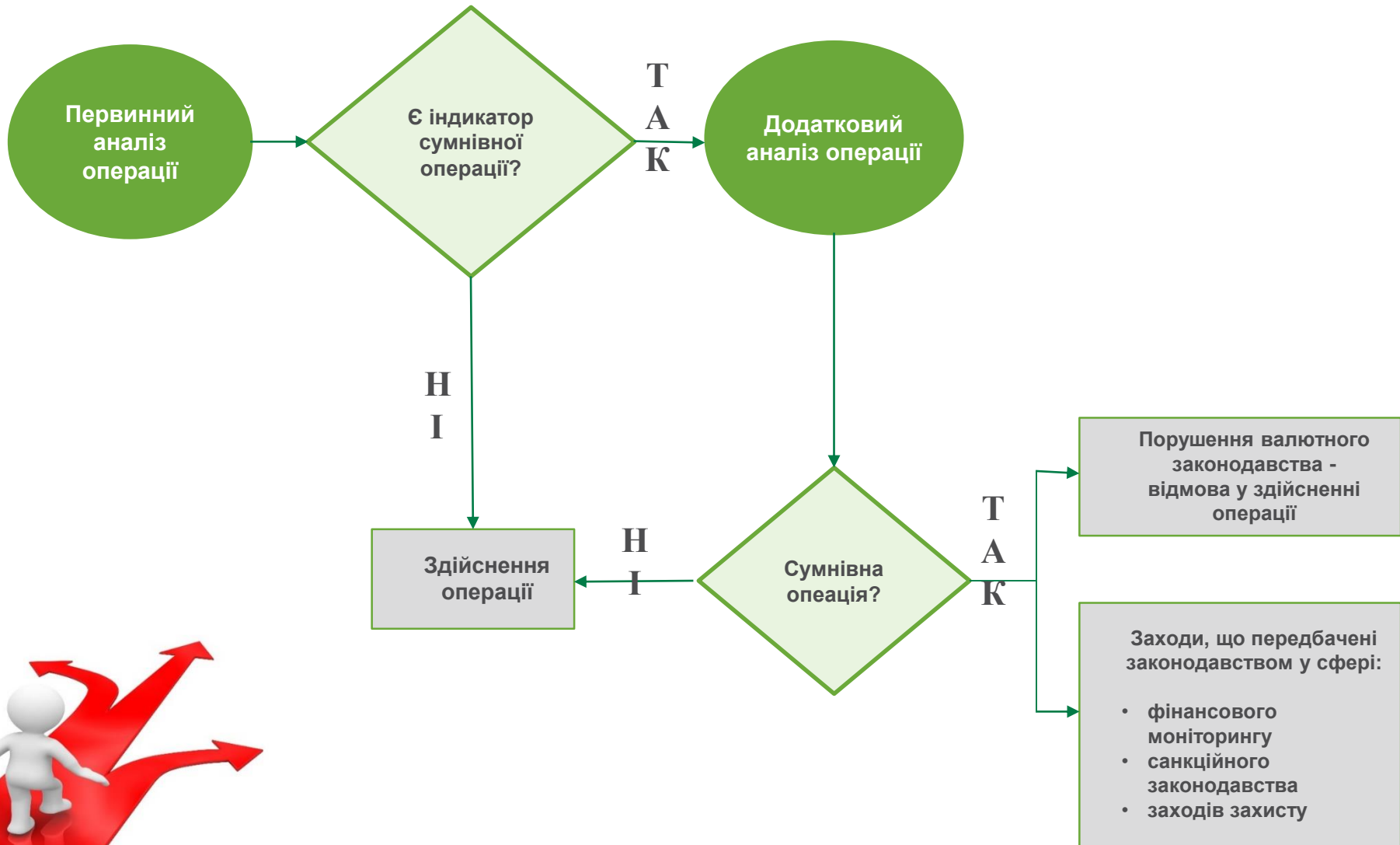
НОВІ

- Дроблення валютної операції з метою уникнення вимог і обмежень
- Здійснення операцій в межах встановленого НБУ ліміту (EUR 100,000/2,000,000 на рік)
- Невідповідність вартості зовнішнього залучення ринковим умовам
- Фінансова допомога - основне джерело походження коштів (активів)

ТІ, ЩО ІСНУВАЛИ ДО 07.02.2019

- Обсяг/вид/суть діяльності валютних операцій не відповідає звичайній діловій активності/змісту діяльності
- Відсутні економічна доцільність (сенс)/очевидна законна мета
- Операції фізичних осіб понад UAH 150,000 (крім навчання, лікування і т.п.)
- Невідповідність вартості продукції/робіт/послуг/активів ринковим умовам
- Операції здійснюються третіми особами або на користь третіх осіб (договори поруки, переведення боргу, заміна кредитора)
- Використання компаній-оболонок, ризикові юрисдикції (списки FATF, держава-агресор, тощо)
- Дивіденди, повернення інвестицій
- Інші індикатори на розсуд банку

Як банки здійснюють аналіз валютних операцій

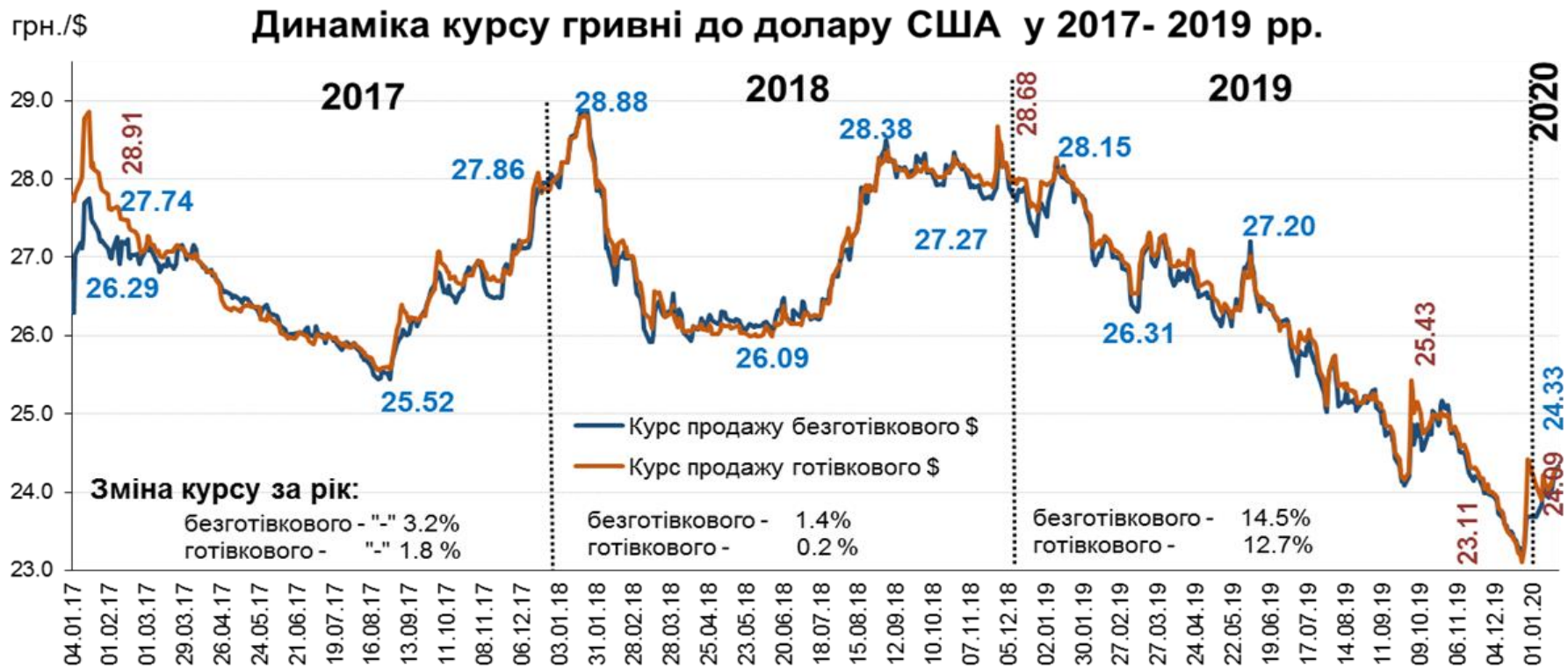

Мінімізація валютних ризиків бізнесу

Хеджувати чи ні?

Яким обмінний курс буде в 2020 році?

У **короткостроковому періоді** динаміка курсу гривні визначається попитом і пропозицією іноземної валюти на валютному ринку

У **довгостроковому періоді** – фундаментальними факторами, зокрема співвідношенням внутрішніх і зовнішніх цін та відсоткових ставок, рівнем продуктивності праці, структурою зовнішньої торгівлі та станом платіжного балансу

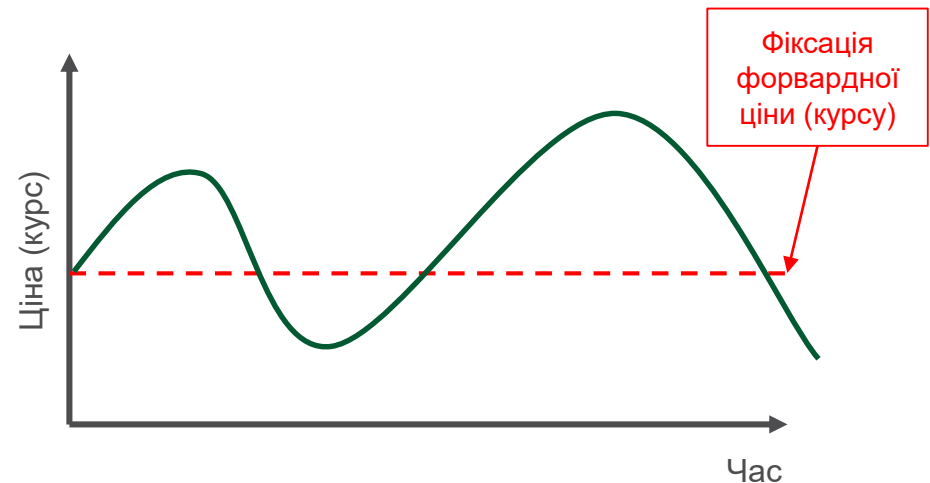
В умовах плаваючого курсу **вірною тактикою для бізнесу є хеджування валютного ризику**

ФОРВАРД – простий інструмент хеджування ризиків

- ✓ Найпростіший спосіб хеджування – ФІКСАЦІЯ КУРСУ
- ✓ Фінансовий інструмент – ФОРВАРД
- ✓ Його можливості – ЗАФІКСУВАТИ МАЙБУТНЮ ЦІНУ (курс) купівлі або продажу
- ✓ Головний ефект – МОЖНА ПЛАНУВАТИ СВОЮ ДІЯЛЬНІСТЬ виходячи із наперед зафіксованого курсу
- ✓ СПЕКУЛЯТИВНИЙ ЗАРОБІТОК на коливаннях курсу – це діяльність професійних торговців на ринку (спекулянтів), а не виробників

Форвард (простою мовою) – угода, що передбачає розрахунки, пізніше ніж СПОТ (3 дні)

Так, купити/продати валюту можна або зараз або потім – через тиждень, місяць, півроку і т.д.

Чим зараз врегульовано?

ЗАКОН УКРАЇНИ «ПРО ВАЛЮТУ І ВАЛЮТНІ ОПЕРАЦІЇ»

Стаття 4. Гарантії свободи здійснення валютних операцій

1. Валютні операції здійснюються без обмежень відповідно до законодавства України, крім випадків, встановлених законами України, ...

ПОСТАНОВА НБУ №1

Валютна операція на умовах “форвард” – валютна операція за форвардним договором, умови якого передбачають виконання цієї операції пізніше ніж на другий робочий день після дня укладення договору;

Форвардний договір – стандартний документ, який засвідчує зобов'язання особи придбати (продати) іноземну валюту/банківські метали у визначений час та на визначених умовах у майбутньому з фіксацією цін такого продажу під час укладення такого договору.

Умови для проведення операцій ФОРВАРД

ПОСТАНОВА НБУ №5

32. Клієнти банків здійснюють операції з купівлі-продажу іноземної валюти за гривні на умовах "форвард" (з поставкою іноземної валюти або без її поставки) та на умовах "своп" **виключно через банки.**

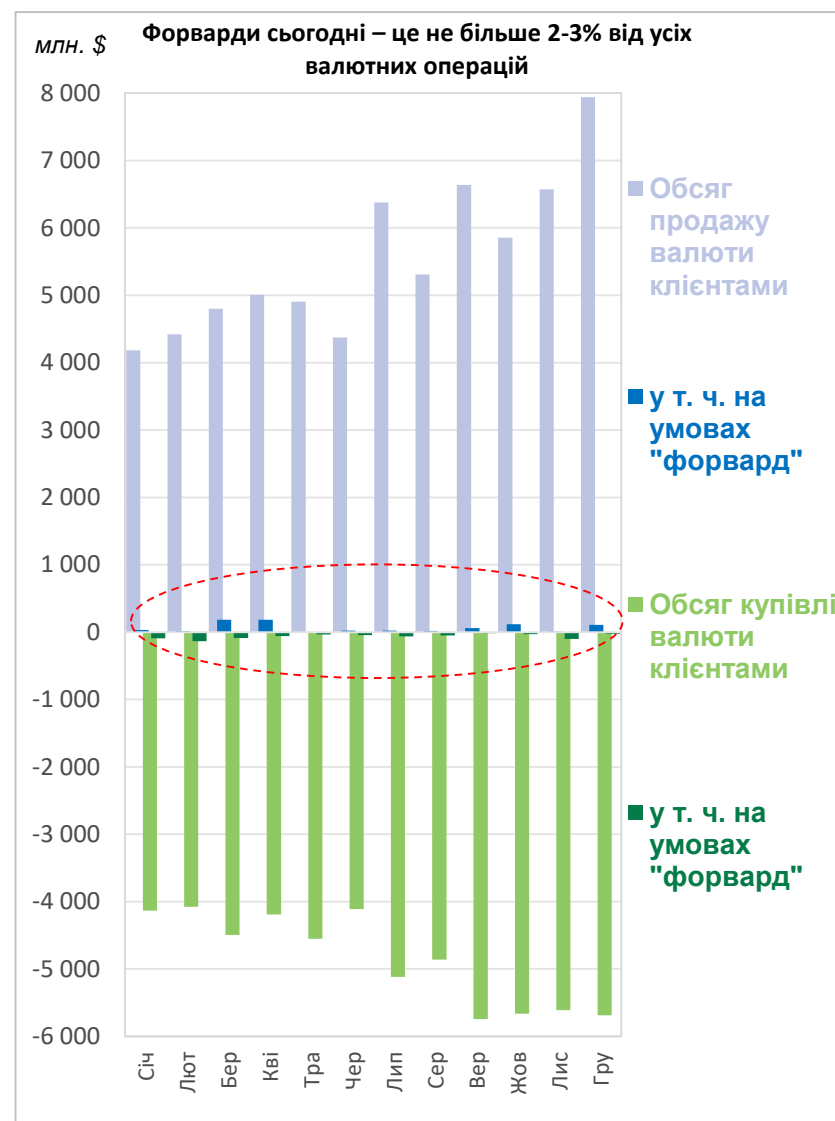
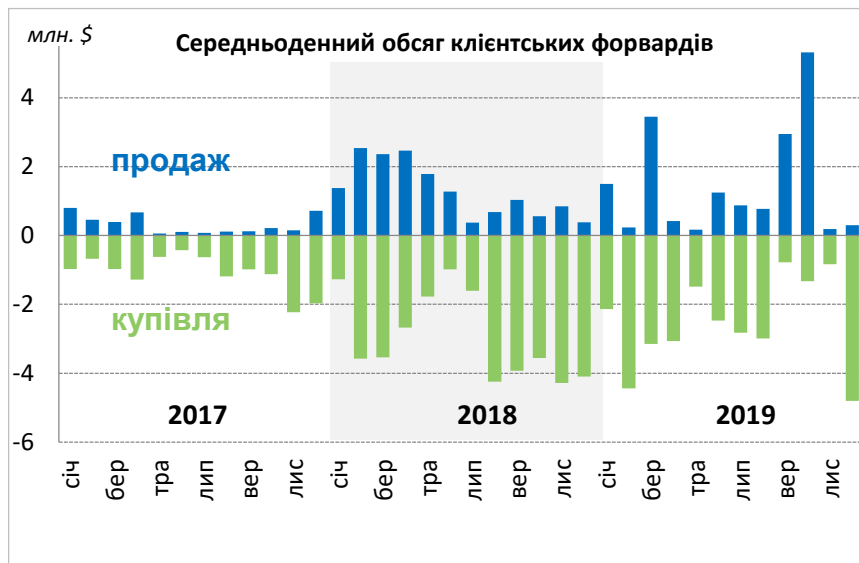
33. Банкам **забороняється** здійснювати операції з купівлі-продажу іноземної валюти за гривні на умовах "форвард" (з поставкою іноземної валюти або без її поставки) ..., **за винятком:**

операцій з клієнтами-резидентами (ЮО та ФО - підприємцями) для хеджування клієнтами ризику зміни курсу іноземної валюти за операціями:

з експорту та імпорту товару (продукції, робіт, послуг, прав інтелектуальної власності та інших немайнових прав, призначених для продажу/оплатної передачі);

за кредитними договорами (договорами позики) резидентів-позичальників про залучення коштів від нерезидентів або від банку;

Практика використання ФОРВАРДІВ в Україні

У 2017 році:
 купівля: 267 млн.\$
 продаж: 77 млн.\$

У 2018 році:
 купівля: 736 млн.\$
 продаж: 335 млн.\$

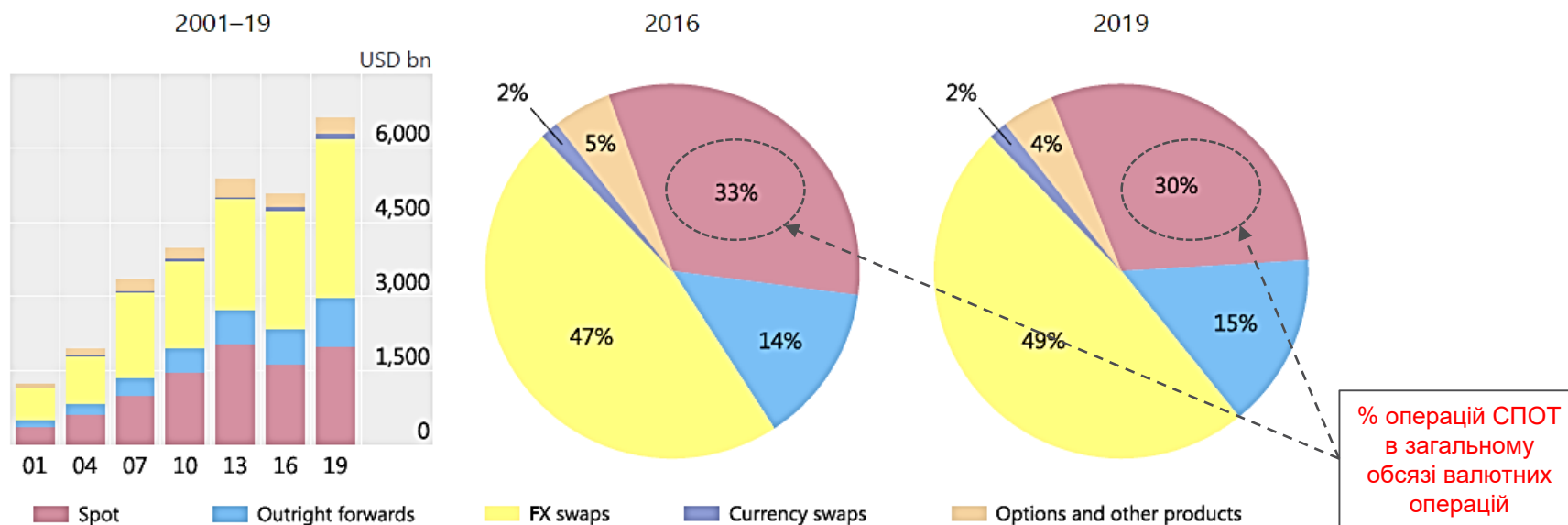
У 2019 році:
 купівля: 629 млн.\$
 продаж: 469 млн.\$

Світова практика

Foreign exchange market turnover by instrument¹

Net-net basis, daily averages in April

Graph 2

¹ Adjusted for local and cross-border inter-dealer double-counting, ie "net-net" basis.

Source: BIS Triennial Central Bank Survey. For additional data by instrument, see Table 1 on page 9.

В цей час на валютному ринку України частка операцій типу СПОТ перевищує **97%** (з урахуванням СВОПів близько **80%**)

Що означає форвардна ціна?

Форвардна ціна – це прогнозний курс купівлі/продажу валюти?

Ні, це ціна купівлі/продажу валюти через деякий час, яка визначається як курс СПОТ помножений на співвідношення процентних ставок двох валют:

$$\text{Форвардний курс (річний)} = \text{курс СПОТ} \times \left(\frac{1 + \% \text{ грн}}{1 + \% \text{ дол}} \right)$$

Якщо купуєш або продаєш на форварді – платити треба одразу?

Ні, розрахунки здійснюються на дату закінчення форвардного контракту.

На момент укладання потрібне лише **форвардне покриття** – такий собі страховий депозит на випадок невиконання клієнтом своїх зобов'язань. Це предмет домовленості між банком та клієнтом (банки можуть навіть пропонувати кредит для такого покриття)

Довідково:

Прогнозний курс

Це розрахунки та очікування аналітиків, дослідників, експертів щодо курсу в майбутньому

Форвардний курс

Курс майбутньої угоди, розрахований на базі поточної різниці ставок по валютам

Як розраховується форвардна ціна КУПІВЛІ валюти клієнтом?

Вхідні дані:

- Курс СПОТ **25 грн/дол**
- Ринкова ціна грн – **14%** річних
- Ринкова ціна дол – **4%** річних

Розрахунок з боку банку:

1. Банк не бере на себе валютний ризик і позичає грн на ринку по **14%**
2. На ці гривні він зараз купує валюту (по 25) і розміщує на депозит під **4%**
3. Фактично банк несе витрати у розмірі: $4\% - 14\% = -10\%$ на рік, а за 6 місяців це буде -5%
4. Банк закладає ці витрати в ціну для клієнта: $25 + 5\% = 26,25$ грн/дол
5. Але 26,25 це собівартість. Додамо послуги банку – нехай це буде 20 коп, **отже ціна купівлі валюти клієнтом – 26,45 грн/дол**

Як розраховується форвардна ціна ПРОДАЖУ валюти клієнтом?

Вхідні дані:

- Курс СПОТ **25** грн/дол
- Ринкова ціна грн – **14%** річних
- Ринкова ціна дол – **4%** річних

Хочу продати \$
через **6** місяців!

Ок, куплю
по **26,05**

Розрахунок з боку банку:

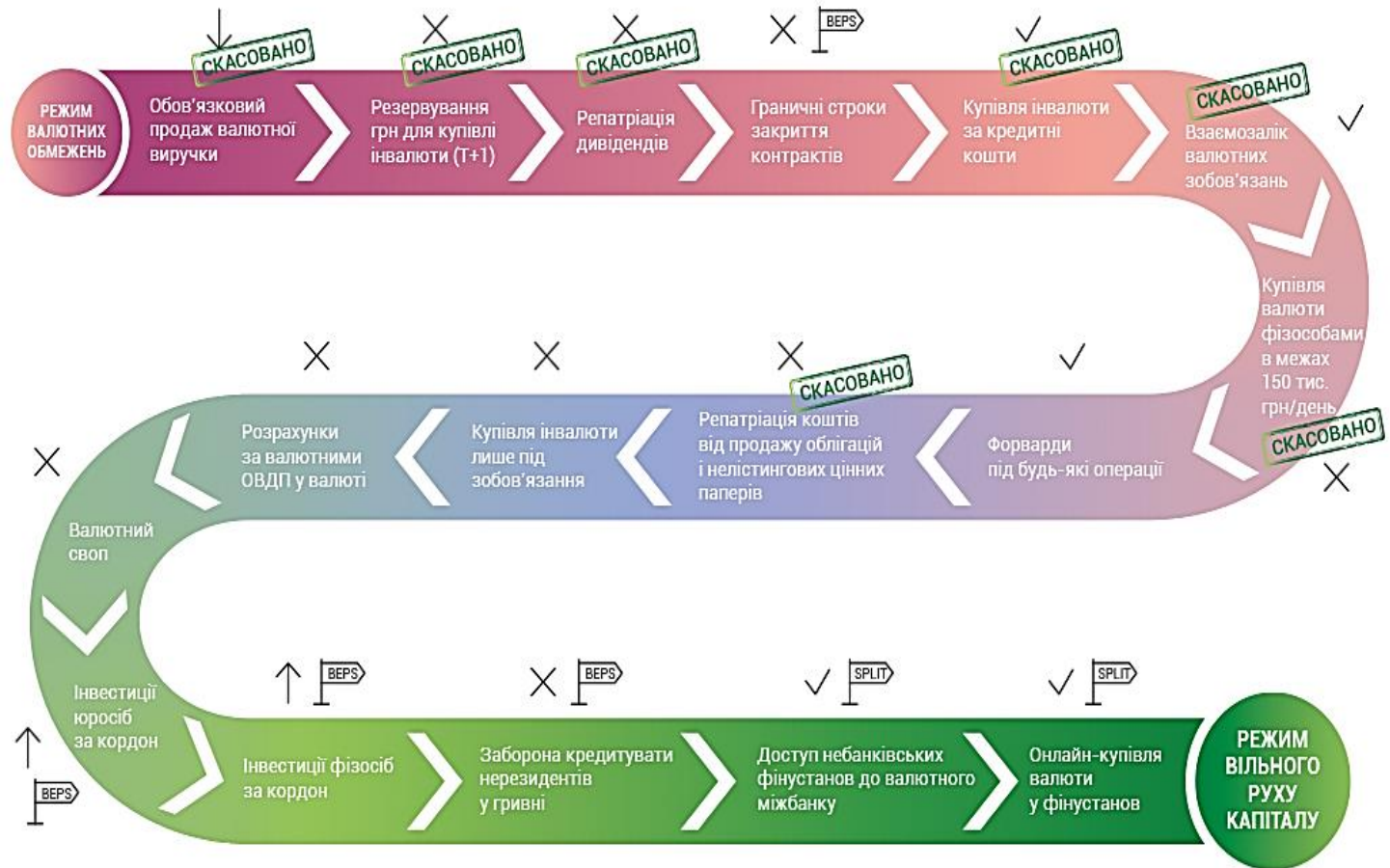
1. Банк не бере на себе валютний ризик і позичає валюту на ринку під **4%**
2. Цю валюту він зараз продає (по 25) і розміщує гривні на депозит під **14%**
3. Фактично банк отримує прибуток у розмірі: $14\% - 4\% = 10\%$ на рік, а за 6 місяців це буде **5%**
4. Банк додає цей прибуток до ціни для клієнта: $25 + 5\% = 26,25$ грн/дол
5. Але 26,25 це собівартість. Треба врахувати інтерес банку – але оскільки він купує, то він віднімає 20 коп, **отже ціна продажу валюти клієнтом – 26,05** грн/дол

Чому хеджування є правильним вибором для бізнесу

1. Стратегія хеджування ринкових ризиків – загальноприйнята світова практика
2. Не хеджувати свої позицію – дуже ризикований вибір
3. Реальному сектору притаманно мати фіксований рівень прибутку і можливість планування бізнес діяльності. Отримання додаткового прибутку від зміни курсу – це сфера діяльності професійних ринкових спекулянтів, а не компаній-виробників
4. На сьогодні в Україні є можливість використовувати інструменти хеджування валютних ризиків, банки пропонують такі послуги
5. Використання фінансових інструментів для хеджування валютних ризиків – це ще один крок, що наближує український бізнес до кращих світових стандартів

Дорожня карта скасування валютних обмежень

(відповідно до темпів поліпшення макроекономічних умов)

Комунікації Національного банку України

- Веб-адреса: www.bank.gov.ua
- Електронна адреса: nbu@bank.gov.ua

#CBDCinUA2020

ЦИФРОВІ ВАЛЮТИ ЦЕНТРАЛЬНИХ БАНКІВ:
Нові можливості для платежів

Організатори: USAID, IFC, Canada, THE WORLD BANK

НОВИНИ

7 лют. 2020 10:08

Міжнародні експерти обговорять майбутнє цифрових валют

- Актуальні посилання**
- Економічний експрес >
 - Цифрові валюти центральних банків >
 - Нові обігові монети >
 - Нова банкнота 200 гривень >
 - Хеджування валютних ризиків** >
 - Спліт >
 - Стратегія розвитку

Важливі

- Нормативна база
- Тарифи та послуги
- Спожи... 2
- Відкриті дані
- Контакти

Облікова ставка
(% річних) **11,0**

Офіційний курс до євро
(грн -> євро) **26,49**
26,4944

Офіційний курс до дол. США
(грн -> дол. США) **24,45**
24,4470

Національний
банк України

[Web](#) ▪ [Facebook](#) ▪ [Twitter](#) ▪ [Flickr](#) ▪ [Youtube](#) ▪ [Instagram](#)